

เทศน์พระ วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันอุโบสถ อุโบสถ เวลาในพรรษา อุโบสถก็เป็นอย่างหนึ่ง เพราะในพรรษาไง ในพรรษา เราจะหาที่จำพรรษา เรามาเริ่มต้นไง จุดสตาร์ท เวลาออกพรรษาแล้วถึงเส้นชัย ถึงเส้นชัยแล้ว ใครจะได้สิ่งใดติดกำมือไป “ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ” นี่แหละมันมาแต่เหตุ เหตุคือการกระทำ การกระทำจากภายนอกนะ การกระทำมันกระทำจากภายนอกทั้งนั้นนะ แต่เหตุจากภายใน เหตุจากหัวใจ เหตุจากการกระทำของใจ ใจมันกระทำนะ ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำ เราต้องยอมรับหมด เพราะเราเป็นคนทำเอง สิ่งที่เราทำเอง ศาสนาพุทธมันสำคัญตรงนี้ สำคัญที่ว่าสิ่งต่างๆ เกิดขึ้น เกิดขึ้นจากการกระทำของเรา ถ้าทำสิ่งต่างๆ ที่เรากระทำแล้ว สิ่งใดที่ทำแล้วเสียใจภายหลัง สิ่งนั้นไม่ดีเลย เกิดมาจากไหนล่ะ? เกิดมาจากเพราะเราขาดสตินะ ถ้าเรามีสติ การกระทำของเราทุกอย่างมันจะไม่มีความคิดพลาด หรือถ้ามีผิดพลาดก็ผิดพลาดน้อยที่สุด เพราะเรามีสติ การกระทำของเรามีสติตลอด

วิญญะ สิ่งที่เป็นวิญญะเวียนตายเวียนเกิด เวียนไปเวียนมา ไม่มีสิ่งใดที่คงที่ มันจะแปรสภาพของมันตลอดไป สิ่งที่แปรสภาพ เห็นใหม่ สิ่งที่แปรสภาพมันเป็นสมมุติ สิ่งที่เป็นสมมุติ มันแปรสภาพไป สิ่งที่เป็นวิมุติมันไม่แปรสภาพนะ นี่สิ่งที่เป็นวิมุติ

คูลี ความรู้สึกของเราไม่แปรสภาพ ความรู้สึกเฉยๆ ไม่แปรสภาพ แต่ความรู้สึกว่าทุกข์หรือสุขมันแปรสภาพ สิ่งที่เราทุกข์รู้สึก สุข ความแปรสภาพอย่างนี้มันเกิดดับ แต่ธรรมชาติที่รู้ ธรรมชาติที่รับรู้เฉยๆ พลังงานเฉยๆ ตัวนั้นไม่แปรสภาพ ตัวพลังงานเฉยๆ ยังเป็นอวิชชาเลย เพราะอะไร เพราะว่า “จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่มองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่ผู้ข้ามพ้นกิเลส” แต่จิตเดิมแท้ คนที่มองเห็นจิตเดิมแท้เห็นโดยสมมุตินะ เห็นโดยสมมุติคือเวลาจิตมันสงบขึ้นมา เห็นความสว่าง สว่างก็รอบ สว่างก็หน? สว่างได้ล้านๆ หน เพราะอะไร เพราะการทำสมาธินี้ทำได้ตลอดไป

เวลาทำสมาธิ ถ้าคนที่จิตมันมีความสงบ จิตที่มันมีความสว่าง จิตที่คนทำความสงบแต่ไม่สว่างก็มี มันสงบเฉยๆ สงบที่ตัวพลังงานเฉยๆ แต่ถ้าจิตมันสงบแล้วมันสว่าง สิ่งที่สว่าง เพราะสิ่งที่เป็นความสงบมันก็เป็นสมมุติณะ เวลามันพุ่งสว่างมันก็เป็นสมมุติอันหนึ่ง เวลาสงบมันก็เป็นสมมุติอันหนึ่ง

แต่ถ้ามันเกิดมรรคญาณขึ้นมา มันทำความสะอาดของใจขึ้นมา สิ่งที่จิตเดิมแท้โดยพระอนาคามีนั้นอันหนึ่ง จิตเดิมแท้ของเราไปรู้ รู้โดยไม่รู้ตัว ถ้าเป็นสมาธิไม่รู้ตัว เพราะมันสว่างขึ้นไป ยังมาถาม “ไอ้สว่างๆ นั่นคืออะไร สิ่ง que เห็น สิ่ง que สัมผัสนั่นคืออะไร” เพราะอะไร เพราะมันไม่รู้

แต่ถ้ามันเป็นอนาคามีรณะ สิ่ง que มันเป็นไป มันจับต้องได้ เหมือนเราเลย เราเป็นคนนับเงินของเรา เราจะต้องไปถามคนอื่นใหม่ว่าเรานับเงินมาทำอะไร แต่ถ้าเรานับโดยที่เราไม่รู้เรื่อง เรานับของเราไปเรื่อย แต่เราไม่รู้ว่าเป็นเงินหรือไม่เป็นเงินนะ เราไม่รู้เรื่อง สิ่ง que ไม่รู้เรื่องไม่ใช่ของเรา เรานับโดยที่เราไม่รู้เรื่อง แล้วมันจะเป็นของเราได้อย่างไร เพราะมันนับโดยความไม่รู้ใจนี่อวิชชา

แต่ถ้ามันรู้โดยวิชชานะ “จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่ผู้ข้ามพ้นกิเลส” มันเห็นนะ เห็นการกระทำของเราแต่ละขั้นแต่ละตอนขึ้นไป แต่การกระทำของเราจะ ถ้าเรากระทำอย่างนี้

เวลาออกพรรษาแล้ว การลงอุโบสถของเรา ลงอุโบสถเพื่อความสะอาดบริสุทธิ์ของสังฆะของสังคมของเราใจ ความสะอาดบริสุทธิ์นั้น ถ้าสิ่งใดเป็นภาชนะที่มันสะอาดบริสุทธิ์ ภาชนะนั้นจะใส่อาหาร ภาชนะนั้นจะเก็บของสิ่งใดที่มีคุณค่า จะมีประโยชน์มาก แต่ถ้าภาชนะนั้นไม่สะอาด เราถึงต้องลงอุโบสถตลอดไป สิ่ง que ลงอุโบสถ เราลงอุโบสถเป็นสังฆะนะ แต่ถ้าเราทำความสงบของใจ **ศีล สมาธิ ปัญญา** ถ้าความสะอาดบริสุทธิ์ เวลาลงอุโบสถเป็นสังฆกรรม มันก็เป็นวินัยกรรม มันเป็นศีลอันหนึ่ง แต่ขณะที่เรามีศีลของเราในความเป็นปกติของใจ นี่ไง เราจะลงอุโบสถ จิตเราจะเป็นอุโบสถตลอดเวลา จิตเราจะมีหลักมีเกณฑ์ตลอดเวลาจะ ถ้าจิตของเรามีหลักมีเกณฑ์ เราจะรู้ทันตัวเราเอง เราจะควบคุมตัวเราเองได้ สิ่ง que เราควบคุมตัวเองได้นะ

คูลี เห็นเครื่องยนต์ใหม่ เครื่องยนต์เวลามันไม่ได้ติดเครื่องมันก็เป็นเครื่องยนต์ปกติ เวลาเครื่องยนต์ที่มันติดเครื่องขึ้นมา ในเครื่องยนต์นั้นมันจะมีพลังงานของมัน นี่แรงงานปฐม

แรงงานปฐมนี้มันจะเอาไปใช้กับเครื่องยนต์กลไกอะไร มันจะผลิตสินค้า ผลิตวัตถุออกมาต่างๆ มันจะผลิตออกมาเป็นประโยชน์กับโลก

นี่ก็เหมือนกัน คนที่มีชีวิตนะ การแสดงออกของกิริยา สิ่งที่เป็นกิริยา เราเฉยๆ อยู่ นี่เครื่องยนต์ที่มันไม่ได้คิดเครื่องมันก็อยู่ในสภาพของมัน แต่ขณะคิดเครื่องมันจะมีกิริยาของมัน มู่เลย์ เพลาต่างๆ มันต้องทำงาน เพื่อองต่างๆ มันต้องหมุนไป

นี่ก็เหมือนกัน กิริยานะ สอุปาทิเสสนิพพาน กับ อนุปาติเสสนิพพาน พระอรหันต์ที่มีชีวิตอยู่ กับ พระอรหันต์ที่ตายแล้วไง พระอรหันต์มีชีวิตอยู่นะ สิ่งทีธาตุขันธ์ ขันธ์ ๕ ใจ ภาธา หเว **ปญจกฺขนฺธา** แต่ถ้าเป็นปญฺจนนะ สิ่งนี้มันเป็นขันธ์มาร ขันธ์นี้ไม่เป็นอิสระหรอก ขันธ์นี้มันมีมาร เป็นเจ้าของ มันมีความยึดมันถือมัน มันมีความจงใจของมัน มันยึดของมันนะ แล้วมันก็ทุกข์ของมัน ยึดเพราะอะไร ยึดเพราะมันไม่รู้ พอยึดเพราะไม่รู้ปั๊บ ยึดสิ่งที่มันเป็นอากาศธาตุ มันจะเป็นไปไม่ได้หรอก ทั้งๆ ทีธาตุ ๔ มันเป็นวัตถุที่จับต้องได้ คำว่า “เป็นอากาศธาตุ” ก็มันไม่อยู่ในอำนาจของใคร เหมือนอากาศเลย คุณิ เวลาลมพัด อากาศมันแปรปรวนตลอดไป

นี่ก็เหมือนกัน ร่างกายคนเราก็กี่เหมือนกัน ถ้าตายลงแล้ว วางไว้เฉยๆ มันย่อยสลายของมันไปเอง มันอยู่ของมันไม่ได้หรอก มันจะย่อยสลายกลับสู่ธรรมชาติเดิมของมัน แล้วสิ่งนี้จิตมันไปยึด จิตมันไม่รู้ว่าเป็นความจริง มันไปยึดของมัน มันต้องการที่อยู่ไฉ

คนเรา ถ้าคนเร่ร้อน คนไม่มีบ้าน มันอยากมีบ้านสักหลังหนึ่ง คุณิ ครอบครัวยุใหม่ นะ เวลาเขาสร้างครอบครัวยุใหม่เขาต้องมีบ้าน ซื่อบ้านหลังแรก ซื่อเครื่องยนต์กลไกของเขาเข้าไปในบ้านของเขาเพื่อความป็นอยู่สุขสบายของเขา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราไม่เข้าใจสิ่งต่างๆ เลย เราพยายามยึดว่าเป็นของเรา นะ จะไม่มีอะไรเป็นของเราได้เลย มันยิ่งเร่ร้อนสองชั้นสามชั้นนะ คนไม่มีบ้านเขาอาศัยสวนสาธารณะนอน เขายังมีที่นอน แต่นี่ของเราจิตเร่ร้อน จิตที่ไม่มีหลักมีเกณฑ์มันไม่มีที่อยู่ แล้วมันก็เร่ร้อนอยู่ในวัฏฏะ แล้วมันก็เร่ร้อนอยู่ในอารมณ์ความรู้สึก แล้วมันก็จะเร่ร้อนอยู่ตลอดไป แล้วมันก็หาที่อยู่ไม่ได้ แล้วมันยึดคนะ พังสิ สิ่งที่ยึดมันไม่มีแก่นสาร แล้วมันยึดของมันนะ แต่อุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ที่มีชีวิตอยู่ ท่านก็มีชีวิตของท่าน ไม่ยึดหรอก มันเป็นภาระ มันเป็นหน้าที่ เพราะรู้เท่าตามความเป็นจริง กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์

กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ เพราะอะไร เพราะกายก็อยู่ตามสภาพของมัน ซากศพมันอยู่ของมัน มันไม่มีใครเป็นเจ้าของ มีแต่ตัวหนอน พวกหนอนต่างๆ มันไปเจาะไปไช มันคิดว่าเป็นของมันนะ ก็ไม่ใช่ของมัน เพราะไข่แมลงวัน เกิดหนอน ไข่แมลงวันต่างๆ มันไป พักตัวอยู่ในซากศพนั้น แล้วมันกินซากศพนั้นเป็นอาหาร มันก็ไม่ได้เป็นเจ้าของ มันก็ต้องเกิด ต้องตายไปกับซากศพนั้นเหมือนกัน

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่ยึดไม่ได้ ซากศพนี้มันยึดไม่ได้ สิ่งที่ยึดแปรสภาพไปยึดไม่ได้ แต่ ใจมันไม่เข้าใจสิ่งต่างๆ มันไปยึดสภาวะว่านี่เป็นของมัน ถ้ายึดสภาวะนี้แล้วใครเป็นคนยึดล่ะ นี่ มันไม่จริงใจ ไม่จริงเพราะจิตไปยึด

แต่ถ้าจิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ จิตเป็นจิต ฟังสิ ความรู้สึกมันเป็นอันหนึ่ง ร่างกายมันเป็น อันหนึ่ง แล้วอุปาทานการยึดมันถ้อมมันมันไม่มี ถ้าการยึดมันถ้อมมันในร่างกายนี้ไม่มี มันเป็น อิสระของมันนะ แต่เรื่องกิริยาอาการมันเป็นธรรมชาติของมัน ธรรมชาติอย่างนี้ คุณติ เวลาเราไป หาครูบาอาจารย์กัน เขาหาครูบาอาจารย์ที่รู้จริง เขาไปหาครูบาอาจารย์ เห็นไหม เหมือน โค้ชเลย โค้ชนะ คุณติ คุณฟุตบอล ในตะวันตกเขาจ้าง โค้ชหลายๆ พันล้าน เพราะอะไร เพราะเขาต้องการคน วางแผน ต้องการคนรู้จริง ต้องการคนที่วางแผน แล้วให้อ่านเกมของฝ่ายตรงข้ามออก ถ้าอ่านเกม ของฝ่ายตรงข้ามออกแล้วเราแก้เกมเขาได้ เราจะเป็นฝ่ายชนะ เราจะได้ผลประโยชน์

เราเป็นนักกีฬา เราพยายามหาครูบาอาจารย์ เราก็ต้องหาครูบาอาจารย์ที่รู้จริง แต่การที่รู้ จริง การรู้จริงกับเรานั้นต่างกัน มันต่างกันเพราะอะไร เพราะความรู้ของเรา เราทำอย่างนี้ก็ น่าจะเป็นฝ่ายชนะแล้ว ทำอย่างนี้มันก็น่าจะเป็นประโยชน์กับเราแล้ว

แล้วนักกีฬาคนไหนก็แล้วแต่นะ เบื่อหน่ายกับการฝึกซ้อมมาก ถ้าไม่ได้ลงแข่ง ถ้าไม่มีชื่อ ติดในทีมก็เสียใจมากกว่า “เรานี้มีความสามารถมาก แต่โค้ชไม่เห็นความสำคัญของเราเลย ทำไม ไม่เอาเราลงแข่งขันล่ะ” แต่โค้ชเขาอ่านเกมแล้วนะ ถ้าเอาอย่างนี้ลงไปแล้วมันไม่เป็นประโยชน์ แล้วอาจทำให้เสียทั้งทีมด้วย ทำให้มีความเสียหายด้วย เขาถึงไม่เอาลงแข่งซะไหม เพราะเขารู้ของ เขา เขาเป็นคนรับผิดชอบของเขา นี่เป็นโค้ชในเรื่องของกิเลสกันทั้งนั้นนะ เรื่องของ ผลประโยชน์กันทั้งนั้นนะ

แต่ครูบาอาจารย์ของเรา พ่อแม่ครูจารย์ ไม่มีสิ่งใดหวังผลประโยชน์จากพวกเราเลย เพราะอะไร เพราะสิ่งนี้มันเป็นสมมุติ

โมฆบุรุษนะ ถ้าเป็นโมฆบุรุษหวังในลาภหวังในสักการะ ในโลกธรรม ๘ มันเป็นบ่วงของมาร มันเป็นพวงดอกไม้แห่งมาร โมฆบุรุษตายเพราะลาภ เห็นลาภนะ ชื่อเสียงสรรเสริญสักการะ คุณิ เขาเอาอาหารมาถวายตอนเช้าเป็นหาบเป็นคันรตๆ เลยนะ แต่ถ้าเขาไม่เคารพนบนอบก็กินของเขาไม่ได้ เพราะเขาไม่ยอมลงเราไง นี่สักการะ

ลาภคือสิ่งที่เกิดขึ้น มันเป็นวัตถุ สักการะคือการยอมรับ แล้วทำไมต้องการให้เขายอมรับล่ะ เขามาหาเรานะ กิเลสของเขาก็มี ถ้าเรามีกิเลสนะ กิเลสของเราก็มี แล้วมันจะมายอมรับกันทำไม สิ่งที่เขาทำของเขามันเป็นประโยชน์ของเขา สิ่งที่เราทำหน้าที่ของเราเป็นประโยชน์ของเรา ถ้าเป็นประโยชน์ของเรา สักการะมันจะเกิดหรือไม่เกิดไม่สำคัญเลย ถ้าเรารู้ทันนะ กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ เราอยากให้สักการะ เราไปซื้อหุ่นยนต์มาทำให้มันกราบไหว้เราทั้งวันก็ได้ ทำไมเราไม่ยอมล่ะ

มันต้องการให้จิตใจ ต้องการได้การยอมรับจากคนอื่น ถ้าเป็นโมฆบุรุษมันจะเห็นสิ่งนี้เป็นผลประโยชน์ แล้วถ้าพูดถึงผลประโยชน์ การแสดงธรรมโดยหวังลาภ การแสดงธรรมโดยหวังความยอมรับของเขา ไร้ประโยชน์

การแสดงธรรมมันต้องแสดงธรรมเข้าไปในหัวใจของเขา เพราะกิเลสมันอยู่ในหัวใจ มันอยู่ที่ใจดำ ใครมีอะไรซ่อนไว้ในใจ ครูบาอาจารย์ต้องเทศน์ว่าการเข้าไปรื้อตรงนั้น เข้าไปทำลายตรงนั้น เข้าไปทำลายสิ่งที่มันซ่อนเร้นในใจนั้นนะ สิ่งที่ซ่อนเร้นไว้ในใจนั้นคืออะไร สิ่งที่ซ่อนเร้นในใจคือกิเลสใจใหม่ ทางโลกเขาทำกันไม่ได้นะ ทางโลกโดยมารยาทสังคมเขาต้องอะลุ่มอล่วย ต้องเป็นสิ่งที่ว่าพยายามเป็นมารยาทสังคม จะพูดให้เจ็บเห็บแถมกันไม่ได้

ในศีลนะ พูดกระทบกระเทือนกัน พูดต่อเสียด พูดอย่างนี้พูดด้วยกิเลสதாகกิเลสใจ แต่ถ้าเป็นธรรมนะ มันไม่ได้พูดต่อเสียด มันเป็นการชี้ขุมทรัพย์ สิ่งที่ขุมทรัพย์ เวลาเราประพฤติปฏิบัติ เวลาเราลังเลสงสัย เวลาเราเข้าไปเห็นการกระทำ เวลาปัญญามันก้าวเดินไป เราต้องการคนชี้แนะ

หลวงตาท่านบอกว่าขณะที่ท่านจับจุดและต่อมของจิตได้ ถ้าหลวงปู่มันอยู่นะ กิเลสจะขาดเลย แต่เพราะหลวงปู่มันท่านนิพพานไปแล้ว จะต้องค้นคว้าด้วยตัวเอง จะไปหาใคร เวลาท่านรำพันเวลาหลวงปู่มันเสียไปแล้วนะ “เรา กิเลสมันยังมีอยู่” เหมือนพระอานนท์ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน เสียใจ ร้องไห้ พระอานนท์เป็นพระโสดาบัน หลวงตา

ตอนหลวงปู่มั่นท่านนิพพาน หลวงตาเป็นพระอนาคามี กำลังเดินอรหัตตมรรค เพราะจับจุดและต่อมได้ การที่จับจุดและต่อมได้ นั้นนะอรหัตตมรรค

พระอนาคามี ครูบาอาจารย์ล่วงไปแล้วนะ นั่งน้ำตาไหลพรากทั้งวันๆ เลย เหมือนกับสัตว์ไม่มีเจ้าของ ต่อไปนี้จะไปถามหาใคร แล้วคนอย่างเรารู้ยั่วว่าถ้าคนพูดไม่มีเหตุไม่มีผล มันไม่ฟังแล้วจะฟังใคร จะก้าวเดินขึ้นมาได้เพราะครูบาอาจารย์เป่ากระหม่อมมา ครูบาอาจารย์ท่านพยายามประคับประคองมา ท่านพยายามจูงหัวใจมา ไม่ได้จูงร่างกายนะ จูงหัวใจ จูงหัวใจมันคือความคิด ความคิดนะ ความเห็น ความดำริ ความคิดในหัวใจ แล้วท่านคอยชี้นำมา คอยประคองมา ใช้โอวาท ใช้อุบาย การประคองประคบประหม่อมมา

สิ่งที่ประคบประหม่อมมานะ เวลาโต้เถียง โต้เถียงด้วยความเห็นผิด เพราะเราเห็นผิด แต่โต้เถียงนี้โต้เถียงเพื่อความถูกต้อง เพื่อความสมาน เพื่อการหาข้อเท็จจริงถึงต้องโต้เถียง การโต้เถียง การหาเหตุหาผลกัน อันนี้เป็น **ขมฺมสากัจฉา** **เอตมฺมฺกฺลฺมฺกฺตฺตมฺ** ถ้าเราโต้เถียงกัน เราหาด้วยเหตุด้วยผล นักเหตุผล นักธรรมะ เขาจะฟังเหตุฟังผล จะไม่เอาสี่ข้างเข้าถู่ จะไม่เอาอารมณ์ความรู้สึกเข้าโต้แย้งกัน การพูดรุนแรง การพูดนุ่มนวล อันนี้เป็นจริตนิสัย

การพูดรุนแรง การพูดนุ่มนวล แต่มีเหตุมีผล รับฟังเหตุฟังผลของกัน อันนั้นเป็นธรรมคนโทสจริต กิริยามันจะออกมาด้วยความรุนแรง คนโมหจริต คนราคจริต การแสดงออกมาแต่ละอย่างไม่เหมือนกัน เห็นไหม

การชกจูงใจ การประคบประหม่อม การประคองหัวใจ ครูบาอาจารย์สำคัญอย่างนั้นนะ แล้วถ้าครูบาอาจารย์สำคัญอย่างนั้น เวลาเทศน์ว่าการจีเข้ามาในหัวใจของเรา หัวใจของเรา **มโนปุพฺพฺกฺมา** **ขมฺมา** ธรรมทั้งหลายมาแต่ใจทั้งสิ้น การกระทำของเราเกิดมาจากใจของเรา ถ้าใจมันสะอาด ใจมันบริสุทธิ์ เราทำเพื่อหมู่คณะ เราทำเพื่อสังคม คุณติ เวลาเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น พระโพธิสัตว์จะเป็นหัวหน้า จะพาหมู่พวคณะหลบภัย มีสิ่งใดเกิดขึ้นจะออกรับทั้งหมดเลย แล้วให้หมู่ให้คณะหลบภัยไป ให้หลบให้หลีกให้พ้นจากอันตรายนั้นไป นี่หัวหน้าเป็นผู้เสียสละ หัวหน้าเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด หัวหน้าต้องรับผิดชอบ ไม่ปิดการะให้บุคคลคนอื่น ถ้าปิดให้บุคคลคนอื่น เป็นหัวหน้าทำไม ทำไมอยากเป็นพระโพธิสัตว์ ทำไมอยากเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสละชีวิตมาตลอดนะ สิ่งที่เรารับผิดชอบ การ

กระทำอย่างนี้ นี่เป็นเรื่องของหัวหน้า หัวหน้ารับผิดชอบ หัวหน้าดูแลรักษา แล้วถ้าหัวหน้ามีคุณธรรม สิ่งนี้จะมีควมรุ่มเย็นเป็นสุข

แล้วเราเหมือนเด็กๆ เด็กๆ มันเรียกร้องตามความพอใจของมัน เด็กๆ มันไม่เข้าใจสิ่งใดๆเลย เด็กๆ แสดงออกโดยความไร้เดียงสา สิ่งที่ไร้เดียงสา กิเลสมันไร้เดียงสาซะใหม่ มันต้องการมันเรียกร้อง มันก็เรียกร้องไปตามประสามัน มันไม่รู้ ไม่มีเหตุผลแล้วหัวหน้าเป็นผู้ใหญ่ เราจะประคบประหงมอย่างไร

ครูบาอาจารย์ท่านตั้งแต่เด็กนะ หลวงตาท่านเล่าให้ฟัง ตอนไปหาหลวงปู่มั่งที่แรก จิตมันเสื่อม จิตมันเป็นสมาธิแล้วเสื่อม แล้วไปหาหลวงปู่มั่ง “โอ้! เหมือนเด็กๆ เนาะ เด็กๆ มันไปเที่ยวเล่น มันเพลิน เด็กๆ มันต้องกินอาหาร ไม่ต้องไปตกใจ ไม่ต้องไปสนใจนะ กำหนดพุทโธๆ ไว้ ประเดี้ยวมันหิวขึ้นมามันก็ต้องกลับมาเอง”

จิตมันกินอารมณ์ความรู้สึก แล้วถ้าเรากำหนดพุทโธๆ นี่เป็นอาหารของมัน แล้วสิ่งที่จิตมันออกไปรับรู้อารมณ์ภายนอก อารมณ์ของโลกๆ ถ้ามันออกไปแล้วมันหิวอาหารของมัน เดี้ยวมันกลับมาเอง ท่านพูดเอง หลวงตาท่านบอกว่าสอนเหมือนเด็กๆ เหมือนเด็กๆ ต่อเมื่อตัวเองพัฒนาขึ้นไปแล้ว แล้วตัวเองหันกลับมามองความรู้สึกขณะนั้นไง มันไร้เดียงสา การภาวนาแบบไร้เดียงสาเลย ไม่รู้เหนือรู้ใต้ ยืนก็ไม่เป็น คลานก็ไม่เป็น แม้แต่ลูกนั่งก็ไม่เป็น นอนแบบเบาะอยู่อย่างนั้นนะ แล้วทำจิตให้มันสงบเข้ามา มันเพิ่งหัดตั้งไข่ หัดยืนหัดนั่ง สิ่งที่ยืนหัดนั่งแล้วมันเสื่อมไป มันยืนไม่ได้ แล้วจะสอนโดยเอาเทคนิคอย่างคุณธรรมมาสอน มันเป็นไปได้หรืออก มันก็สอนให้เด็กนี้ยืนขึ้นมาได้ ถ้าจิตมันพัฒนาการของมันขึ้นมา มันจะกราบนะ กราบครูบาอาจารย์แบบซึ่งใจมาก

เราผิดพลาดไป เราไม่รู้สิ่งใดเลย เข้มทิศชี้ลงได้ แล้วก็บอกว่า “นี่เข้มทิศฯ” แล้วลงไปทางใต้กัน เข้มทิศมันชี้ขึ้นเหนือ แต่เข้มทิศเรามันชี้ลงได้ เพราะเป็นเข้มทิศของกิเลส กิเลสมันชี้เรื่องโลกใจ โลกเป็นใหญ่ ถ้าโลกเป็นใหญ่ มารยาทสังคมเป็นใหญ่ ทุกอย่างต้องเป็นคุณธรรมหมดทุกอย่างเขาเรียกคุณงามความดีหมด โอ้โลมปฎิโลมกันอย่างนั้นมันเป็นเรื่องโลกๆ มันไม่เป็นธรรม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าท่านเป็นเหมือนช่างหม้อ ช่างหม้อจะปั้นหม้อต้องนวดดินให้ดี

แล้วนี่ดินก็ท่วมมันไม่ได้ เดี่ยวดินมันจับ น้ำก็ไปแช่ดินไม่ได้ เดี่ยวดินมันร่วน จะทำอะไร
ไม่ได้ไปเลยนะ กิเลสมันไม่ยอมรับทั้งสิ้น มันปฏิเสธหมดเลย แล้วถ้ามันปฏิเสธอย่างนั้น แล้วมัน
จะเห็นธรรมได้อย่างไร มันเป็นเรื่องโลกๆ ถึงบอกว่า “นี่เป็นธรรมะ กิริยามารยาทสังคัม”...ใช้
กิริยามารยาทสังคัมส่วนกิริยามารยาทสังคัมลี แต่ข้อเท็จจริงนั้น เพราะมันเป็นยาพิษเคลือบ
น้ำตาล เรื่องของโลกๆ มันเป็นยาพิษเคลือบน้ำตาล โอ้โลมปฏิโลมกันไปนะ แล้วจะซาอ่อน แล้ว
จะไม่มีศากยบุตร มันจะเป็นโมฆบุรุษกันไปหมด เพราะโอ้โลมปฏิโลมกันมันเป็นเรื่องการ
เกรงใจ ลูบหน้าปะจมูกไง พุดไปแล้วมันจะไปสะเทือนกิเลสเขา พุดไม่ได้ ต้องขออนุญาตกิเลส
ก่อนนะ ก่อนจะเทศน์ต้องบอกว่าขออนุญาตก่อน เราจะพุดรุนแรง เราจะพุดสะเทือนหัวใจ กิเลส
มันก็หัวเราะเยาะลี

คูลี เทคนิคการสอนนะ ขณะที่เด็กมันไม่รู้เรื่อง เราจะพุดอย่างไรให้มันหยุดให้มันชะงัก
ต้องพุดไม่ให้รู้ตัวล่วงหน้า ใจต้องเป็นปัจจุบันตลอด การที่จะเป็นปัจจุบันเพื่อจะกระตุกให้ใจมัน
ได้คิด ถ้าหัวใจมันได้คิดนะ มันจะไม่ทำซ้ำอีก สิ่งที่เราทำมาอยู่ที่นี่มันทำตามกิเลส กิเลสพาเราทำ
อยู่ที่นี่ มันทำเข้าไปหาสิ่งที่เป็นอวิชชา เป็นสิ่งที่มันไม่รู้จริง อวิชชานะ ความรู้ที่เรารู้ๆ กันอยู่ที่นี่มัน
มี “อะ” คืออวิชชา มันไม่รู้สัจจะความจริง แล้วเราจะไม่ได้สิ่งใดเลย

คูลี ดูเวลาเขาทำเชื่อกัน เขาสร้างเชื่อกัน เขาต้องอพยพผู้คน เขาทำลายสิ่งแวดล้อม เขา
ทำลายต้นไม้มหาศาลเลย แต่เขาจะได้น้ำนั้นมา มันต้องแลกกัน

ในการประพฤติปฏิบัติไม่มีอะไรลอยมาจากฟ้าหรอก อย่าหวังนะว่าฝันเอาแล้วจะเป็น
พระอรหันต์ มันเป็นการฝันเอา เป็นการเพ้อเจ้อ ถ้าเป็นความจริงนะ มันต้องลงทุนลงแรง การ
ลงทุนลงแรง ตั้งสติก็ลงทุนลงแรง อดนอนผ่อนอาหาร คำว่า “อดนอนผ่อนอาหาร” มันเป็น
วิธีการเท่านั้น การอดนอนผ่อนอาหารเพื่อให้ร่างกายมันไม่แข็งแรงจนเกินไป ถ้าจิตใจมัน
แข็งแรง

กินอึมันนอนอู่น มันจะคิดแต่เรื่องโลก กามราคะทั้งนั้นนะ นี้โดยสัญชาตญาณของมนุษย์
ผู้หญิงกับผู้ชาย ฝ่ายตรงข้าม ไม่ต้องไปเห็นภาพหรอก มันสร้างภาพในหัวใจได้ เพราะอะไร
เพราะมันเคยเกิดเคยตายมามากมายแล้ว กามคุณ ๕ เรามีชีวิตกันอยู่ที่นี่ มันเคยเสพกามทั้งนั้นนะ
แล้วถ้าวิปัสสนาไปนะ ในกามราคะ ไปเห็นจิตมันเสพตัวมันเอง มันจะทิ้งยิ่งกว่านี้อีก กามราคะ

กามฉันทะ ความพอใจ ความพอใจเป็นกามแล้ว กามฉันทะ ความพอใจตัวมันเอง เพราะมีความพอใจมันถึงตั้งป้อมได้ มันถึงยื่นขึ้นมาได้ มันถึงออกไปหาเหยื่อได้

แต่ถ้าเราไม่ให้มันมีความพอใจ กามฉันทะ ไม่ให้พอใจ ไล่เข้าไปถึงหัวใจมันจะเห็นหมดเลย เห็นว่าสิ่งนี้มันเป็นโทษขนาดไหน สิ่งที่เป็นโทษคือความรู้สึกเราทั้งนั้นเลย คนอื่นก็เรื่องของคนอื่น มันเป็นกรรมของเขา ดีก็ดีของเขา ชั่วก็ชั่วของเขา มันเป็นกรรมของเขา แต่ถ้ามันเป็นกรรมโดยสายบุญสายกรรม มันอาจจะเตือนถึงเราบ้าง มันก็เป็นเรื่องข้างนอกนะ มันแก้ไขได้

แต่ถ้าเรื่องของเรา มันเป็นเรื่องภายในของเรา เราต้องแก้ไขของเรา ถ้าเราแก้ไขของเรา สิ่งที่เราจะแก้ไขของเรา สิ่งที่ทำมามันจะเป็นประโยชน์กับเรา ครูบาอาจารย์ท่านชี้เข้ามาที่นี้ ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์นะ ตาบอดคลำช้าง เรื่องของโลกๆ ก็คุยกันเรื่องโลกๆ คำว่า “โลก” คุณติ คนป่วยไปโรงพยาบาลทำไม ถ้าไปโรงพยาบาลนี่เป็นเรื่องอะไร? เป็นเรื่องของโลกนะ ถ้าเรื่องของโลกคือต้องไปโรงพยาบาลไปรักษา แต่เรื่องของธรรมละ เรื่องของธรรมมันจะเห็นสภาวะเลย สิ่งที่เจ็บไข้ได้ป่วยมันเป็นอนิจจังใหม่ ร่างกายเสื่อมสภาพใหม่

เราไปรักษา ถ้าการรักษาแบบโลก มันก็บอกว่าเข้าไปโรงพยาบาลแล้วรักษาต้องหาย แต่ถ้ารักษาแบบธรรมละ มันจะหายหรือไม่หายมันเป็นเรื่องของโลกนะ ถ้ากรรมมันดี มันรักษามันก็หาย ถ้ากรรมไม่ดีมันก็ไปตายอยู่ที่โรงพยาบาลนั่นนะ มันถึงที่สุดของมันนะ ชีวิตนี้มันมีการพลัดพรากกันเป็นที่สุด สภาวะธรรมมันเป็นความจริงอันหนึ่ง เราไม่สามารถบังคับได้หรือกว่าเราจะต้องมีชีวิตยืนยาวแค่ไหน แล้วคุณติ ผู้ที่มีอิทธิบาท ๔ จะอยู่อีกกับหนึ่งก็อยู่ได้ ทำไมถึงอีกกับหนึ่งก็อยู่ได้ละ จิตตะ วิมังสา เวลาตาย จิตมันออกจากร่างนะ

คุณติ เวลาจิตมันสงบเข้ามา จิตมันสงบเข้ามามันเห็นทเวดา อินทร์ พรหม เวลาจิตสงบเข้ามาระลึกอดีตชาติได้ จิตสงบเข้ามามันออกไปเที่ยวในวิภวภูมิต่างนี้ได้ ขณะที่จิตสงบเวลามันออก ออกอย่างนี้ละ ถ้าเป็นปุถุชนมันออกไป ตัวมันเองมันสำคัญตน พอสำคัญตนไปในสภาวะแบบนั้นมันก็ควบคุมตัวเองไม่ได้

แต่ถ้าออกแบบพระอรหันต์ ออกแบบผู้ที่จิตสงบแล้ว จิตที่ไม่มีกิเลสแล้ว มันเห็นการเคลื่อนไปของมันทั้งหมด เวลาคนมันตาย อะไรมันตาย มันเคลื่อนไปอย่างไรมันเห็นหมด แล้วมันมีอะไรตาย มันไม่มีอะไรตายหรือ เขาไปโรงพยาบาลที่ว่าไปตายกัน ตายมันก็คือเปลี่ยนสภาวะเท่านั้น นี่ก็คือสภาวะธรรมไง

ธรรมกับโลก ถ้าเราพูดถึงเรื่องโลกๆ โลกคือต้องเอาเราเป็นใหญ่ ถ้าเอาโลกเป็นใหญ่นะ เข้าไปโรงพยาบาลต้องหาย การรักษาต้องเป็นไปตามความต้องการของเรา แล้วถ้าความต้องการของเรา ใครมันจะยอมตายละ นี่ค้นหาความทะยานอยากทั้งนั้น มันเป็นสมุทัยทั้งนั้น นี่สิ่งที่ เป็นสมุทัยเห็นไหม

สมุทัยควรละ ละไอ้ความคิดผิๆ นี่ ไอ้ความคิดเห็นแก่ตัว ไอ้ความคิดต้องการให้มันสมปรารถนาของเรา สิ่งนี้มันไม่มีสิ่งใดสมความปรารถนาของเราหรอก สิ่งที่สมความปรารถนามัน คิดจากค้นหาความทะยานอยาก มันเป็นสมุทัย มันเป็นความไม่จริง สิ่งที่ไม่เป็นความจริงมัน ก็เป็นไปตามความจริงของมัน แต่ขณะที่พระอรหันต์ที่มีอิทธิบาท ๔ จะอยู่อีกกัปหนึ่งก็อยู่ได้ ถึงที่สุดแล้วตายยังต่ออายุได้เลย เพราะอะไร

เพราะการเกิดและการตายมันเป็นวัฏฏะ สิ่งที่เป็นวัฏฏะ คนที่ประสบอุบัติเหตุ คนที่ยังไม่ถึงวาระต้องตายมันก็ต้องตายไป แต่คนที่ถึงวาระตายนะ นอนตายอยู่เฉยๆ คนที่หมดอายุขัยแล้ว ตายไป มันก็ตายไป การเกิดและการตายมันสลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันอยู่อย่างนี้ แล้วมันก็อยู่ที่ คุณ เวลาเราทำบุญกุศลกัน ถ้าเรารักษาศีล เราไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต จะเป็นคนที่มียาวยืนยาว คนเรา ทำลายแต่ชีวิตของคนอื่น แล้วชีวิตมันก็สั้นลงๆ นี่มันอยู่ที่ไหน? มันอยู่ที่การกระทำใช่ไหม สิ่ง ที่การกระทำอย่างนี้มันทำอย่างนี้ แล้วเราจะไปปรารถนาอะไร เราจะไปต้องการอะไรจากสิ่ง ภายนอก

เวลาฟังธรรมนะ ฟังแล้วถ้าจิตใจมันเป็นธรรม ฟังแล้วมันฮึกเหิม แต่ขณะที่เราไปภาวนา ทำไมมันห่อเหี่ยวละ ขณะที่เราไปภาวนาของเรา เราปลุกไม่ขึ้นเลย หัวใจของเรามันปลุกไม่ขึ้นเลย ถ้าหัวใจมันปลุกขึ้น มันจะมีกำลังใจของมัน กำลังใจนะ คุณ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นพระโพธิสัตว์ สร้างสมมาก็ปี หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติมา ท่านไม่มีครูบาอาจารย์นะ มีแต่ที่ปรึกษาเฉยๆ เพราะยังไม่มีพระอรหันต์ ถ้าไม่มีพระอรหันต์ ไม่มีดวงใจดวงใดดวงหนึ่งที่ ออกมาจากกิเลส ที่พ้นจากกิเลสได้ มันจะไม่รู้วิธีการหรอก ทั้งๆ ที่วิชาการ ตำรา พระไตรปิฎก มันอยู่เต็มตู้แน่นแหละ ยิ่งอ่านยิ่งศึกษา ยิ่งงงนะ คุณ คุณปัจจุบันนี้เทคโนโลยีสั่งมาจากนอก เรากาง ออกมาคุณคู่มือ มันใช้ไม่ถูกนะ ใช้ไม่เป็น คุณ เขียนแบบสนามบิน จ้างเขาเขียนแบบ แล้วก็จ้าง เขาอ่านแบบ อ่านไม่ออก ทำไม่ได้

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าไม่มีพระอรหันต์ ตำรามืออยู่ พระไตรปิฎกมืออยู่ อ่านไม่ออกหรือ อ่านแต่ตัวอักษรออก แต่อ่านความหมายไม่ออก อ่านความรู้สึกไม่ออก อ่านการกระทำไม่ได้

ทั้งๆ ที่มีพระไตรปิฎก ทั้งๆ ที่มีผู้ปริกษานะ หลวงปู่มั่น ท่านก็ต้องรื้อค้นของท่าน ท่านต่อสู้อ่านมา สิ่งที่ท่านต่อสู้อ่านค้นคว้าของท่านมา มาเพื่อเป็นครูเป็นอาจารย์ของเรา แล้วเรามีอำนาจาสนา เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาทำไมมันห่อเหี่ยว ทำไมไม่สู้ ทั้งๆ ที่ครูบาอาจารย์ชี้แนะ แล้วถ้ามันไม่จริงอย่างที่เราคิด แล้วเรามีเหตุผลอะไรโต้แย้งท่านล่ะว่ามันไม่จริง จิตที่มันเป็นไปอย่างนี้ จิตที่มันสงบ สติ สมาธิ ปัญญา อย่างนี้ไม่จริง แล้วเรามีข้อโต้แย้งอะไรว่าไม่จริง ก็โต้แย้งออกมาสิ

เวลาหลวงตาท่านไปอยู่กับหลวงปู่มั่น ถ้าเรายังมีของเราอยู่ เรามีความรู้สึกของเราอยู่ เราก็โต้เถียงท่านเพื่อหาข้อเท็จจริง เราโต้เถียง เราเถียงเพราะอะไร เพราะเรามีของเราใช้ไหม ต้องโต้เถียงสิ เวลาธรรมะนะ ธรรมะไม่มานั้นนวล แล้วแต่นิสัยครูบาอาจารย์ นิสัยครูบาอาจารย์บางองค์ก็นุ่มนวล ก็มาอย่างนั้น แต่ถ้านิสัยของครูบาอาจารย์ สิ่งที่เราโต้แย้งเพื่อหาเหตุผล มันต้องโต้แย้งกัน โต้แย้งขึ้นมาแล้วลงด้วยเหตุด้วยผล

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าใจเรามันมีทิฐิมานะ มันว่าสิ่งนี้เป็นความรู้จริง แล้วความรู้จริงมันมีคุณค่าอะไร ความรู้จริงในใจของเรามันมีคุณค่าอะไรบ้าง ความรู้จริงของเรามันเป็นความเป็นจริงไหม แล้วกายไม่ใช่เรา เราไม่ใช่กาย มันไม่ใช่เพราะเหตุใด แล้วที่มันไม่ใช่ มันมีอะไรถึงไม่ใช่... มันไม่ใช่ มันมีเหตุมีผลหมดนะ แล้วมีเหตุมีผล มันวางไว้ตามความเป็นจริง กายจริงของกาย จิตจริงของจิต ทุกข์จริงของทุกข์ มันแยกส่วนกันโดยที่รวมตัวกันอีกไม่ได้ มันรวมตัวกันอีกไม่ได้ เพราะเหตุใด ทำไมมันถึงรวมตัวกันอีกไม่ได้ ทำไมเมื่อก่อนมันอยู่ด้วยกัน มันเป็นอันเดียวกัน แล้วยึดมั่นถือมั่นว่าเป็นเรา ทุกอย่างเป็นเรา สุขทุกข์เป็นเราไปหมดเลย แล้วถ้ามันแยกออกจากกันไปโดยธรรมชาติแล้ว แล้วมันรวมตัวกันอีกไม่ได้ ทุกข์อันนี้จะเข้ามาอยู่ในจิตไม่ได้ มันไม่ได้ เพราะเหตุใด แล้วทำไมมันถึงไม่ได้ คนถ้าไม่รู้มันจะเข้าใจตรงนี้ได้อย่างไร คนถ้าไม่รู้ว่ามันแยกแล้ว มันก็ต้องผลอลิ ผลอมารวมตัวกัน ผลอกก็กลายเป็นความทุกข์ขึ้นมา ผลอรู้จริงขึ้นมาแล้ว ลืม รู้จริงขึ้นมาแล้วไม่เข้าใจ

ให้มันเห็นสภาวะแบบนี้ รู้จริงขึ้นมาแล้วไม่มีลืม รู้ขึ้นมาแล้วไม่มีการไม่เข้าใจ คนว่ายน้ำเป็นนะ ตกน้ำเมื่อไหร่มันก็ว่ายน้ำได้ทั้งนั้นนะ คนเราขี่รถเป็น คนเราขี่จักรยานได้ มันขี่ได้ตลอด

คนจีจรรย์านไม่เป็นต่างหากต้องอาศัยเขาฟ่วงไปตลอด มันจีไม่ได้ มันจีไม่เป็น แต่ถ้าเขาจีถือให้ แล้วเรานั่งไป เป็น อาศัยคนจีนำหน้าแล้วเรานั่งฟ่วงท้ายไป นี่ไง เราว่าเราจีจรรย์านเป็น แต่ถ้าเราจีของเราได้ มันเป็นหมด จิตก็เหมือนกัน ถ้ามันแยกมันแยะเพราะเหตุใด เวลามันขึ้นไป มันขึ้นไปได้ นี่ไง **ธมฺมสากจฺจฺจา เอตมฺมฺงฺคฺลมฺมุตฺตมฺ** ครูบาอาจารย์ของเราเป็นอย่างนี้นะ

ถ้าเวลาเราภาวนาของเรา เราต่อสู้อของเรา แล้วมันอ่อนแอมันไม่สู้ นะ ถ้ามันไม่สู้ นั่นแหละ กิเลสมันเหยียบหัวเรา ถ้าเราจะต่อสู้อ เราต้องต่อสู้อกับกิเลสเรา การนั่งสมาธิ การเดินจงกรม มันเริ่มต้นนะ การนั่งสมาธิ การเดินจงกรมมันเป็นกิริยา ถ้าจิตมันสงบเข้ามา เราต้องการจิตดวงนั้น จิตดวงที่มันสงบเข้ามา จิตดวงที่มันสงบเข้ามามันมีฐานของมัน มันมีภาวสวะ ภาวสวะคือตัวภพ ตัวภพเป็นฐานที่ตั้ง คุณิ ฐานยังจรวดมันมาจากไหน ความคิดที่มันเกิดมาจากใจมันเกิดมาจากไหน ถ้ามันเกิดมาจากที่นั่น เราย้อนกลับเข้ามาที่นั่น แล้วเราหาสิ เราสร้างฐานยังจรวดได้ใหม่ เราปล่อยจรวดได้ใหม่

ปล่อยด้วยความเห็นของเรา นะ แต่เราไม่รู้ ขณะที่มันคิดมันเหมือนกับฐานยังจรวด มันยังออกไปตลอดเวลา มันมีอยู่แล้ว ของที่มันมีอยู่แล้ว แล้วมันยังออกไปเป็นความคิด ความคิดนี้วนกลับมาทำลายเราตลอด เราไม่รู้ตัว

แต่ถ้าเป็นวิปัสสนา มันจะเข้าไปหาฐาน แล้วจับฐานได้ แล้วดูว่ามันยังออกไปอย่างไร สิ่ง ที่ความคิดมันเกิดอย่างไร เกิดจากที่ไหน เกิดออกไปแล้วมันมีอะไรบวกรออกไป ความคิดบวกร-ความคิดลบลบคิดออกไปจากไหน มันจับได้มันจะแยกแยะ แยกแยะ ทำลาย

แต่เดิมฐานยังอันนี้ ภาวสวะอันนี้ ภพอันนี้มันยังออกไป มันคิดออกไป ยึดมันถือมันด้วย อวิชา แต่เพราะเราทำความสงบของใจเข้ามา พอมันสงบเข้ามาแล้วเข้าไป ความสงบนี้มันเป็น สมณะ สมณะ คำว่า “ฐานที่ตั้งของการทำงาน” คือฐานใจ แต่ฐานยังความคิดนะ ถ้าเราจับฐานยังได้ เราเห็นฐานยังนั้น มันเป็นวิปัสสนา

วิปัสสนามันเป็นปัญญาการแยกแยะ เห็นการกระทำ ถ้าเห็นการกระทำอย่างนั้น ปัญญา อย่างนี้เกิดขึ้นมา มันจะหยุดความรู้สึกอันนี้ได้ หยุดความรู้สึก แล้วถ้าเห็นการหยุดความรู้สึก มัน เห็นผล เห็นผลเพราะอะไร

เพราะถ้าเมื่อก่อนนี้มันยิ่งออกไปโดยธรรมชาติของมันคืออวิชา มันคิดออกไป มันไปยึด มันถือมันของมันเข้ามา มันไปหาเหยื่อของมันเข้ามา ชอบใจ พอใจ ทุกข์ใจ ดีใจ เสียใจ มันเอากลับมาเหยียบย่ำใจ ทุกข์มาก ไม่รู้จักวิธีการดับ ไม่รู้จักวิธีการรักษา ขณะที่มันเกิดวิปัสสนา เข้าไปถึงฐาน เห็นฐานยิ่ง เห็นจรวด เห็นสิ่งที่เป็นแรงขับ ทุกอย่างมีแรงขับ แรงขับมันทำงานกันอย่างไร มันออกไปเอาอารมณ์มาอย่างไร เห็นที่มาที่ไปของความรู้สึก เห็นที่มาที่ไปของความคิด เห็นที่มาที่ไปของบวกและลบ คือชอบใจ ดีและชั่ว พอเห็นดีและชั่ว มันก็ใช้ปัญญาแยกแยะออกไป นี่สิ่งที่มันมีงานทำนะ ถ้าจิตมันมีงานทำขึ้นมา คนเราทำงานเหมือนกับทำธุรกิจ ถ้าการทำธุรกิจแล้วได้กำไร ได้ผลประโยชน์ มันอยากทำ พยายามจะหาผลประโยชน์ มันจะทำของมัน การภาวนาอย่างนี้มันก็จะมีการกำลังใจขึ้นมา มันมีผลงานนะ

ทุกข์ ขณะที่จิตมันพุ่งชาน

ทุกข์ ขณะที่จิตมันไม่สงบ

ทุกข์ ต่อเมื่อภาวนาแล้วมันไม่ได้ตั้งใจ

แต่ขณะที่ทำงาน จิตไม่สงบทำงานไม่ได้ ขณะที่จิตสงบนี้เราได้ผลงานแล้ว เห็นไหม โรงงาน การสร้างสินค้าเก็บไว้ในคลังสินค้ามากมายมหาศาลเลย แล้วถ้าไม่ได้ระบายสินค้าออกไป โรงงานนั้นอยู่ไม่ได้หรอก สมานะ จะทำให้สงบขนาดไหน จะทำให้มันคงได้ขนาดไหน ถ้ามันไม่มีวิปัสสนา ไม่มีการจับจ่ายใช้สอย ไม่มีการระบายสินค้าออกไป โรงงานนั้นเจ๊งนะ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันทำสมาธิแล้วมันไม่รู้จักออกวิปัสสนา มันอยู่ไม่ได้หรอก โรงงานนั้นต้องล่มสลาย สมาธิอยู่โดยตัวมันเองไม่ได้ สมาธิอยู่ได้เพราะเหตุมีสติ สติกับคำบริกรรมทำให้สมาธิอยู่ได้ตลอดไป เพราะมันมีเหตุ เหตุทำให้สมาธิมันคงตลอดไป แต่คนที่รักษาเหตุมันยังไม่มีอารมณ์กระทบใจ ถ้ามีอารมณ์กระทบ ความดีใจความเสียใจเข้าไปกระเทือนใจ มันออกรับรู้อย่างนั้นแล้วมันทรงตัวไว้ไม่ได้ สมาธิถึงอยู่โดยตัวเองไม่ได้

โรงงานถ้ามีสินค้าไว้มากมายขนาดไหน ถ้าเราระบายสินค้าไม่ได้ เจ๊งอย่างเดียว แต่ถ้าเราระบายสินค้าออกไปได้ สิ่งที่เป็นสินค้าของเราออกไปแล้วเป็นผลกำไรขาดทุนเข้ามา นี่ก็เหมือนกัน การที่เราใช้ปัญญาออกใคร่ครวญวิปัสสนา เห็นฐานยิ่ง แล้วใคร่ครวญกับมัน

ใคร่ครวญถึงรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ใคร่ครวญถึงความเ็นไป สิ่งทีใคร่ครวญแล้ว เห็นโทษเห็นคุณ

เห็นโทษ เห็นโทษว่าสิ่งนี้ถ้าเราไม่รู้ทันมัน มันเหยียบย่ำตลอดไป

เห็นคุณ เห็นคุณจากสมาธิ เห็นคุณจากปัญญาการใคร่ครวญแล้วมันปล่อยวาง การปล่อยวางคือการระบายสินค้าออกไปแล้วได้ผลตอบแทนกลับมา

จิตมันสงบเข้ามา จิตมันปล่อยวางเข้ามา การปล่อยวาง การระบายสินค้า กับการหาทุนตั้งโรงงานต่างกันมาก การหาทุนตั้งโรงงานนะ ต้องกำหนดทุกทีๆ หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิ การตั้งโรงงานตั้งมาแล้วยังไม่มิตลาดเลย ขณะที่ระบายสินค้าออกไป มันต้องมีโรงงานก่อน มันต้องมีสินค้าก่อน มันต้องมีสมาธิก่อน มันต้องมีสติก่อน มันต้องมีปัญญาก่อน แล้วใคร่ครวญออกไป ใคร่ครวญออกไป ระบายสินค้าออกไป ผลทีตอบรับมาคือมันปล่อยวาง มันมีความสุขอีกชั้นตอนหนึ่ง ทำจนถึงที่สุดมันปล่อยวาง กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ตามความเป็นจริง นี่ทำอย่างนี้ถ้าคนมีงานทำ จิตนี้มีงานทำนะ

การทำธุรกิจของเรา การทำโรงงานของเรา แล้วเรามีสินค้า เรามีการระบายออกไป เรามีผลตอบแทน เราจะขยันขันแข็ง เราจะทำงานด้วยความขุ่มชื่นใจ เพราะมันเห็นผลตอบรับ มันเห็นผลประโยชน์ของมัน การวิปัสสนา การนั่งสมาธิ การเดินจงกรม ถ้ามันมีผลตอบรับอย่างนี้ มันขยันขันแข็ง

ทีเราหัดหู่ เราไม่อยากทำ เราทำแล้วไม่ได้ผล เพราะเราทำของเราแล้วไม่ได้ประโยชน์ไ้ แต่ถ้าเราทำของเราได้ประโยชน์นะ เราทำแล้วเป็นประโยชน์ของเรา เราจะขยันขันแข็งของเรา แล้วเราได้ผลประโยชน์ผลตอบแทนของเรา ตรงนี้เป็น อตุตา หิ อตุตโน นาโถ ตนเป็นที่พึงแห่งตน ขณะในทางจงกรม ขณะนั่งสมาธิภาวนา สิ่งทีตอบสนองมาอย่างนี้เราก็เข้มชื่นแล้ว “ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต” นี้ผู้ใดเห็นธรรม เห็นสมาธิธรรมก็ได้ เห็นโลกุตตรธรรมก็ได้ เห็นปัญญาธรรมก็ได้ สิ่งนี้ถ้ามันเห็นขึ้นมา เราเตาะเตะขึ้นไป จิตนี้มันมีที่ยืนนะ

ศาสนาอยู่ที่ไหน เวลาชูดวงคักัน เวลานั่งสมาธิภาวนากัน ศาสนาอยู่ที่ไหน? ศาสนาอยู่ที่ความรู้สึก ถ้าความรู้สึกมันเข้าใจมันแจ่มแจ้ง มันปล่อยวางเข้าไป ศาสนาอยู่ที่นั่น

ใจดวงหนึ่งมันสะอาดบริสุทธิ์ แล้วใจดวงหนึ่งมันมืดบอด ใจของโลกมันมืดบอดทั้งนั้น แล้วมันไปเอาเฟอร์นิเจอร์ เอาความคิดสวมไว้แนบกับตัวจนไม่เห็นตัวเลยนะ สิ่งที่แนบไปคือ ความคิดความรู้สึกของโลกๆ ใจ เอาความคิด เอาทฤษฎีมานะใส่หัวไว้จนเต็มหัว แต่ถ้ามันเป็นธรรมนะ สิ่งนั้นเป็นเรื่องของโลก แยกไปไม่ได้ สิ่งนั้นมันเป็นอาการของใจ เกิดกับใจ คับกับใจ แล้วมันเกิดอย่างนั้นเดี๋ยวมันก็ลืม เดี่ยวมันก็ต้องไปทบทวน มันจะลืมไป แต่ถ้าเป็นอริยสังขนะ ใจที่มันสะอาดมันไม่ใส่ใจมืดบอดนะ มันสว่างตลอดเวลา มันรู้แจ้งตลอดเวลา

สิ่งนี้เป็นเรื่องของสมมุติ มารยาสาโดยทั้งนั้น มันเป็นมายาภาพ มันจะมาอยู่กับดวงใจที่สะอาดไม่ได้ สิ่งที่เป็นมายาภาพของโลกๆ เขาไม่ให้มาอยู่ในความสะอาดของใจดวงนี้ ถ้าใจดวงนี้เกิดขึ้นมาตลอดเวลา มันสว่างตลอดเวลา มันเข้าใจตลอดเวลา แล้วเห็นโทษตลอดเวลา

เหมือนผู้ใหญ่เลย เดินไปบนถนน ถ้ามีขวากมีหนามมีสิ่งใดที่มันจะทำให้เราเจ็บปวด จะทำให้เราได้รับโทษ เราจะพาลูกศิษย์ของเราฝ่าหลบไปทางอื่น ฝ่าไม่ให้เดินไปขวากไปหนาม หรือถ้าจำเป็นต้องไป เราจะต้องทำลายอันนี้ก่อน ต้องกวาดขวากหนามนี้ออกไปให้ทางนี้โล่งเตียนก่อน เราถึงจะให้ลูกศิษย์เดินผ่านไป แต่ในการประพฤติปฏิบัติ ในเมื่อมันเป็นประสบการณ์ของใจ มันก็ต้องมาเจอสภาวะแบบนี้ทั้งนั้นนะ เพราะหนามอันนี้มันเป็นหนามคำใจ มันเป็นหนามของส่วนบุคคล มันเป็นกิเลสในหัวใจของแต่ละบุคคล พุคขนาดไหนก็ไม่เชื่อ ไม่มีใครเชื่อใครหรอก เพราะมันเป็นกิเลสของแต่ละดวงใจ มันไม่ใช่กิเลสอันเดียวกัน

กิเลสขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ทำลายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว กิเลสของพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ ท่านก็ทำลายของท่านไปแล้ว กิเลสของครูบาอาจารย์ท่านก็ทำลายของท่านไปแล้ว แต่กิเลสของเราก็เป็นกิเลสของเรา ในตำราในวิธีการนั้นเป็นของครูบาอาจารย์ท่านต่างหากละ ท่านทำของท่านมา ท่านผ่านของท่านมา แล้วท่านบอกวิธีการเราไว้

แต่เพราะเรายังเป็นเด็กอ่อนกันอยู่ ใจของเรานี้อ่อนแอ ท่านพยายามประคองไว้ให้เฉยๆ นะ นี่ข้อวัตรปฏิบัติเป็นเรื่องอย่างนี้ ในเรื่องข้อวัตรปฏิบัติ เรื่องธรรมวินัย ปฏิบัติทาสีเรื่องดำเนิน เราต้องรักษาของเรา แล้วเวลาทำแล้วถ้าเป็นเรื่องของโลก มันเห็นว่าเรื่องอย่างนี้เป็นเรื่องเล็กน้อย

เขื่อนมันพังเพราะตามคนนะ สิ่งทีกระแสน้ำเจาะถนน มันทำลายเขื่อน ทำลายทุกๆ อย่าง มันก็เป็นสิ่งที่มันกัดเซาะไปทั้งนั้นนะ ข้อวัตรนี้ สิ่งที่เราเห็นว่าเป็นของเล็กน้อย เพราะถ้ามันทำ

เคยชินไปแล้ว ของเล็กน้อยนี่จะทำให้อันตราย คนดูสิ เราให้เงินเด็กๆ มันไปใช้สอย ถ้ามันใช้ไม่เป็นที่ของเล็กน้อยใหม่ เพราะเราให้มันไปใช้สอยเพื่อเป็นประโยชน์ แต่มันก็ไปทำเป็นโทษของมัน

ใจก็เหมือนกัน สิ่งชั่ววัตรปฏิบัติ ถ้าเป็นการกระทำ เราต้องเข้มแข็ง เราต้องพยายามถึงพยายามฝืนความรู้สึกว่า “ไม่เป็นไร” คำว่า “ไม่เป็นไร” โลกเขาพูดกัน แต่เราฟังไม่ได้เลยนะ “โน่นก็ไม่มีไร นี่ก็ไม่มีไร” เป็นสิ เป็นเพราะทำให้เสียนิสัยไป พอมันเสียนิสัย ผู้อื่นก็จะเอาตามแบบนั้น

หมูกณะนะ หมูกณะของเราเปรียบเหมือนร่างกาย ร่างกาย ถ้าสิ่งใดเจ็บไข้ได้ป่วย ดูสิ เวลาเส้นเลือดตีบแค่เส้นหนึ่งมันทำให้ร่างกายเสียหายหมดเลย มันชำรุดจุดเดียว แต่มันทำให้ร่างกายพิการไปหมดเลย

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าสังคมของเรา ถ้าทำชั่ววัตรกันไป แล้วฝ่ายหนึ่งไม่ทำ ฝ่ายหนึ่งทำ มันก็เป็นอย่างนั้น เว้นไว้แต่ว่ามันเป็นผลประโยชน์ของเรา มันเป็นการกระทำของเรา สิ่งนี้มันเป็นของของเรานะ ถึงต้องตั้งใจกลับมาที่นี่

ออกพรรษาแล้ว เข้าพรรษาก็ถืออธิษฐานพรรษากันเพื่อจะให้เข้มงวด เพื่อจะประพฤติปฏิบัติ นี่ออกพรรษากันก็หาที่วิเวก ใครจะไปวิเวกบ้างก็ได้ ใครจะอยู่ ใครจะทำอะไรแล้วแต่ความเห็น แล้วแต่ทิวฐิมานะ แล้วแต่นะ ทิวฐิของคนไม่เสมอกัน คนชอบไม่เหมือนกัน คนทำไม่เหมือนกัน ต่างคนต่างหา ต่างคนต่างแสวงหาเพื่อตนเอง เอวัง